

NYUGDÍJVÁLTOZÁSOK 2011-2012.

MAGÁNNYUGDÍJ KONTRA ÁLLAMI – BIZTONSÁG VAGY TÉVÚT

2010 év vége – egy kis történelem:

Nagy felháborodást és félelmet keltett az emberekben, a biztosítottakban a kormány radikális és agresszív politikája a magánnyugdíj-pénztárak államosításának folyamatában.

A legnagyobb manipulációt és kormányzati nyomást az jelentette, hogy a pénztárakban maradók elveszítik jövőbeni jogosultságaikat. Nekik nem fog járni a korhatár előtt semmiféle ellátás, hogy az állam nem vállal további garanciát a nyugdíjuk kifizetésére, annak fedezetére, hogy hiába fizeti kötelezően munkáltatójuk a járulékokat, további szolgálati időket nem szereznek a Társadalombiztosítási rendszeren belül.

Természetesen ez a munkáltatói 24% az un. „szuperbruttósítás” miatt jelenleg is a munkavállaló bérének részét képezi, mely után adót fizet. (SZJA alap)

A kormányzat a szabad pénztárválasztásnál tehát azzal „érvelt”, hogy aki nem lép vissza az állami rendszerbe, az kiírja magát a jövőbeni ellátásokra való jogosultak köréből, a pénztárban maradók megtakarításai mögül az állam kiveszi a kezét, és aki marad, az elveszíti a jövőbeli „garantált” nyugellátásának nagyobb hányadát. (75% kontra 25%)

Mindezek hatására:

A biztosítottak az állami garanciavállalás ígéretére, bízva a gondoskodó állam, és az állami nyugdíjak védelméről szóló határozott kormányzati kommunikációban - töredékes kivétellel - visszaléptek az állami rendszerbe.

A törvény életbeléptetésekor szó sem esett az állami rendszer olyan irányú jövőbeni átalakításáról, mely drasztikus nyugdíj váromány csökkenést eredményezhetne az állami rendszerben maradtaknak is.

MINDEZEN ELKÉPZELÉSEKET AZ ÚJ, A KORMÁNY ELÉ KERÜLT NYUGDÍJPOLITIKAI KONCEPCIÓ MÁR TARTALMAZZA.

Az előterjesztés 2011. május 23.-án kelt, a pénztárválasztást követő 3. hónapban, melyben már a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről és a jövedelempótló juttatásról szóló részben részletesen taglalják az átalakítás irányait.

A pénztártörvényt megelőzően szó nem esett arról, hogy az átlépők számára is megszűnnek az előrehozott ellátások (előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj, a bányásznyugdíj, a művésznyugdíj, a karkedvezményes és a korengedményes nyugdíj, és sorolhatnánk...), hogy itt sem fog a jövőbeni ellátásunk „fedezetébe” beleszámítani a munkáltatói befizetés, hogy az örökölhetőség ígérete is csak ködösítés, kampányszlogen marad, és bár az ígéret elhangzott, a kivitelezés ma sem a tiszta játék része. Ahogy arról sem, hogy kizárólag csak az egyéni számlán összegyűlt, abból is csak az öregségi nyugdíj célú, virtuális megtakarítási rész után számíthatunk majd ellátásra.

A magánpénztárban maradóknak legalább a hozam reménye megmaradt, míg az állami rendszert választókat a kormány ezzel a lépéssorozattal ismételten, többszörösen is becsapta.

A már megállapított ellátások átminősítése, ellátásuk összegének befagyasztása szintén diszkriminatív, és jogsértő. (jog szerint, törvényesen már megállapított és igénybevett ellátásokról beszélünk)

Az előterjesztés hangsúlyos eleme a sajtóból már ismert Nemzeti Nyugdíjpolitikai Koncepció is.

NÉZZÜK MEG, MI A NEMZETI NYUGDÍJPOLITIKAI KONCEPCIÓ LÉNYEGE:

Egyéni számla jellemzői és öröklés:

Az új nyugdíjelképzelések szerint, azaz a Nemzeti Nyugdíjpolitikai Koncepcióban az szerepel, hogy a jövőben az állami rendszerben maradtoknak a nyugellátását is kizárólag az egyéni számlás megtakarítások, (a magánpénztárak elvét követve) az ott felgyülemlett virtuális befizetések fogják meghatározni.

Bár mind a munkáltató, mind a munkavállalók továbbra is kiemelten magas járulékot/hozzájárulást fizetnek majd, ennek csupán töredéke fogja a majdani ellátás fedezetét jelenteni.

Kettébontják a munkavállalói járulékot sajátjogú és hozzátartozói részre, (ezek a hosszú távú, hosszmetzeti részt képzik), és a munkáltatók befizetési pedig csupán az átmeneti likviditási eszközök jelentenek, a rövidtávú, ún. keresztmetzeti részt. A hozzátartozói rész, még ha az felhasználásra nem is került sor, nem lesz örökölhető, sem beépíthető a saját, öregségi nyugdíjalapunkba.

Az özvegyeknek járó szolgáltatást nem a rendszer összes résztvevőjére, hanem csak az érintettekre terhelnék a jövőben, így az öregségi özvegyi járadék helyett kétszemélyes járadékot határoznánk meg házaspárok számára.

Az új rendszerben létrehoznának egy önszabályozó mechanizmust („szabályozás algoritmusokkal”), mely a várható élettartam növekedésével párhuzamosan, automatikusan növekvő nyugdíjkorhatárt jelentené.

Pozitívum az előterjesztésben, hogy a gyermekvállalásból adódó, jelenleg is létező nyugdíjhátrányokat kiegyenlítené, azaz a gyermekvállalási idő alatt kieső vagy csökkent járulékfizetést az életpálya jövedelmének átlagával venné figyelembe.

A kormány további elképzelése, hogy az egyéni számla örökölhetőségét korlátozni fogja, és kizárólag hozzátartozó (házastárs/gyermek) örökölheti, valamint azt is meghatározza, hogy felhasználni is csak nyugdíjcélra lehet majd. (magánnyugdíjnál megjelölt kedvezményezett, egyösszegű kifizetés stb)

Szerepet kap az anyagban, hogy a házastársak válása esetén osztható legyen az egyéni számla is.

Rengeteg a kérdés, a bizonytalanság az egyéni számla körül:

Ha az egyéni számla tulajdon, és vagyon elem, akkor miért csak a hozzátartozók örökölhetik? Diszkriminatív azon munkavállalókkal szemben, akiknek nincs közvetlen hozzátartozója, vagy ha „élettársi” kapcsolatban élnek. És miért csak nyugdíjcélra használható fel?

Vagyon vagy nem vagyon? Tulajdon vagy sem? (kis eszmefuttatás)

Ha ez vagyon, tulajdon, akkor a jog szerint örökölhető, tehát a egyén szabadon végrendelkezhethet arról, hogy halála után ki, milyen arányban, mit örököljön. Megnevezhet olyan személyt is, aki nem közvetlen rokona, végrendelkezhethet eltérőképpen is. Továbbmenve, ha ez vagyon, úgy nem csak a felhalmozási, de a kifizetési

szakaszban az elhalálozott egyén számláján fennmaradó összeg is örökölhető kell, hogy legyen. *(példa: megtakarítási számla, ingó, ingatlan vagyon, bankbetét stb.)*

Ha azonban azt mondjuk, hogy ez nem kifejezetten vagyon, hanem inkább egy magán váromány, biztosítás, egy jövőbeni jogosultság, akkor felmerül a következő kérdés:

Az elképzelés szerint a házastársak válása esetén, a házasság idején a felek egyéni számláján felhalmozódott összeg feleződne, azon az alapon, hogy ez is, mint minden a házasság idején szerzett közös vagyon, tulajdon, osztható.

Ha ez nem vagyon, hanem egyéni biztosítás, nem is osztható. Ha vagyon, szabadon átruházható. Példa: Megtakarítással egybekötött életbiztosítás a felhalmozási szakaszban, válás esetén sem osztható vagyon.

A házasság alatt a felek megállapodásának elvi alapját kellene megnyitni arra, hogy a kereset nélkül maradó fél részére a kereső fél megfizetheti a biztosítást, un. Kettős/ vagy párhuzamos biztosítási időszakokkal, ezáltal a keresőképtelen, vagy inaktív fél egyéni számlájára is befizetés keletkezik. Ez minkét fél számára előnyös lehet, ugyanakkor nem szolgáltatja ki a kereső felet, annak jövőbeli megtakarítását válás esetén a másik, inaktív félnek. A házassági szerződésben nem kellene a kizárás szabályát rögzíteni, nem kerülne veszélybe egyik fél nyugellátása, időskora sem.

MEGSZÚNNEK A KORAI NYUGDÍJAZÁSI FORMÁK:

Az előrehozott ellátások átminősítése nem csak aggályos, és kifogásolható, de a magas szolgálati idővel, ezáltal hosszú járulékfizetési szakasszal rendelkező munkavállalók esetében diszkriminatív, és a társadalmi szolidaritást nélkülöző intézkedéscsomag.

Kicsit a részletekről, mi szűnik meg, mikortól, ha átalakul, hogyan, s meddig?

A NEFMI előterjesztése szerint 2012-től minden korhatár előtti nyugdíjazási forma megszűnik, a már ellátásban részesülők, vagy a meghatározott jogosultsági körbe tartozók a jövőben jövedelempótló juttatásban részesülhetnek.

Az ellátások átalakítása a következő képen szerepel az előterjesztésben:

A már ellátásban részesülők ellátását jövedelempótló juttatásként kell továbbfolyósítani, ha nem végeznek keresőtevékenységet.

A korhatár előtti nyugdíjra jogot szerzett személyek e jogukat később is érvényesíthetik, az alábbi esetekben és módon:

1. Előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra 2011 decemberéig jogot szerzők e jogukat jövedelempótló juttatás iránti igényként bármikor érvényesíthetik,
2. 2012-ben előrehozott öregségi nyugdíj helyett jövedelempótló juttatásra szerez jogot az az 1952-ben vagy korábban született férfi, valamint az 1952-ben vagy azt megelőzően született nő is, akit 2011. első félévében (a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény alapján, ahol a felmentési idő akár nyolc hónap is lehet) mentettek fel azon az alapon, hogy 2012-ben válik előrehozott öregségi nyugdíjra jogosulttá (ez is átalakul jövedelempótló juttatássá),

3. Előrehozott öregségi nyugdíj helyett jövedelempótló juttatásra lesznek jogosultak azok az 1953-ban született nők is, akik 2012-ben megszerzik a szükséges szolgálati időt,
4. A karkedvezményre a 2012. december 31-ig szerzett jogot jövedelempótló juttatásként időbeli korlát nélkül el kell ismerni,
5. A bányásznyugdíjra, a művésznugdíjra az 2011 végéig megszerzett jogot jövedelempótló juttatásként kell időbeli korlát nélkül elismerni, ezt követően újabb jogosultság nem szerezhető,
6. Az előterjesztés szerint a polgármesterek, országgyűlési képviselők korhatár előtti nyugdíjára jogosultság 2011. augusztus 31-ét követően nem szerezhető,
7. Korengedményes nyugdíj pedig csak 2011. december 31-éig vehető igénybe, új megállapításra nem kerülhet sor, és a már megállapított nyugdíjakat jövedelempótló juttatásként tovább kell folyósítani.

Tehát:

Az előrehozott nyugdíj 2012-vel megszűnik, helyette jövedelempótló juttatásban részesülhetnek azok, akik még 2011-2012-ben előrehozott nyugdíjra szereztek volna jogosultságot. Akik viszont csak 2013-ban, vagy azt követően érték volna el az előrehozott nyugellátás lehetőségét, ők már az előterjesztő szándéka szerint jövedelempótló juttatásra sem lesznek jogosultak, kizárólag az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor válhatnak majd nyugdíjassá.

Ez alól kivétel, a karkedvezményre jogot szerzők csoportja, akik időbeli korlát nélkül érvényesíthetik majd 2012 év végéig szerzett kedvezményüket, szintén jövedelempótló juttatás formájában.

A karkedvezményes nyugdíj esetében felmerült az előterjesztésben, hogy a jogintézmény valamilyen formában fennmaradjon.

A korengedményes nyugdíj is megszűnik, és bár több koncepció, átalakítási javaslat van a kormány asztalán e foglalkoztatáspolitikai eszköz jövőbeni megtartására, nem mutatnak hajlandóságot az átgondolásra.

Egyetlen dolgot tart meg változatlanul a kormányzat – ígéretük szerint – mégpedig azt, hogy a nők 40 év jogosultsági idő után korhatár nélkül továbbra is teljes öregségi nyugdíjra lesznek jogosultak. (Bár teljes nyugdíj, mint tudjuk, kereseti korlátozás alá esik, hasonlóan az előrehozott ellátásokhoz. Kérdés, ha megszűnnek az előrehozott nyugdíjak, megszűnik a hozzájuk kapcsolt kereseti korlát, lehet-e majd a nők „40 éve” esetén a nyugellátás mellett dolgozni, avagy sem?)

De mi is a jövedelempótló juttatás?

Nem nyugdíj, kiszámítása mégis a nyugdíj megállapítás szabályai szerint történik, bár emelése nem.

Összege:

A már korhatár előtti nyugdíjban részesülők 2012 januárjától nem nyugdíjat, hanem jövedelempótló juttatást kapnak majd, a korábbi nyugdíjukkal azonos összegben.

Azok jövedelempótló juttatását, akik a szerzett jogukat a későbbiekben érvényesítik, a megállapításkor hatályos szabályok szerint kell kiszámítani. Előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj esetén a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerinti csökkentést is a megállapításkor hatályos szabályok szerint számított összegre kell végrehajtani.

A juttatás emelése:

A jövedelempótló juttatás a nyugellátás helyébe lép, de nem nyugdíj, ezért rendszeres emelésére nem kerül sor.

Munkavégzési korlátozás:

A jövedelempótló juttatás mellett bármilyen kereső tevékenység folytatása tilos. A kereső tevékenységet vagy meg kell szüntetni, vagy a juttatás folyósításának szüneteltetését kérni.

A jövedelempótló juttatás a korhatár betöltésekor automatikusan öregségi nyugdíjjá alakulna át, melyet az éves rendszeres nyugdíjemelések összegével megnövelnek.

Összegezve:

A tervezett nyíltan kimondja és alá is támasztja, hogy fiskális célok vezérlik, és nem a konszenzuson alapuló, kompromisszumokra épülő, és hosszútávra a társadalom számára is elfogadható szakmai megfontolások.

SZOLGÁLATI NYUGDÍJAK – ÉLETPÁLYAMODELLEK (néhány eleme):

Mint ismeretes, elkészültek a rendészeti – honvédelmi életpályamodellek, melyek a nyugdíjrendszer átalakításával párhuzamosan kívánnak a rendszerben „egységesebb, követhetőbb, és nem utolsósorban finanszírozhatóbb” megoldást teremteni.

Az elképzelés jó, a kivitelezés már kevésbé humánus.

A szolgálati nyugdíjak felszámolásával, a korhatár előtt nyugállományba került katonák, rendőrök visszatéréseivel a munkaerőpiacra a jelenleg is 11% körüli munkanélküliségi ráta mellett magas kockázatot vállal a kormány.

A rendészeti - honvédelmi életpálya modellek szerint 2011 év végével megszűnik a jelenlegi szolgálati nyugdíj rendszere. A rendőrök, katonák a civilekhez hasonlóan az irányadó korhatáruk betöltésekor vonulhatnak majd nyugállományba. A rendszer azonban a civilekhez képest tartalmaz néhány áthidaló elemet.

A legfrissebb információk (napvilágot látott törvényjavaslat) szerint azok, akik nem kívánnak visszatérni a munka világába, szolgálati ellátásuk után adót fizetnének. **Szolgálati nyugdíjuk szolgálati járandósággá alakul át.**

"a szolgálati járandóság összege a 2012. január 1-jével esedékes szolgálati nyugellátás mindenkori személyi jövedelemadó legmagasabb mértékével csökkentett összege".

Nem adózna azonban azon szolgálati nyugdíjasok ellátása, akiknek egészségi, pszichikai, fizikai alkalmatlanság miatt szüntették meg a szolgálati viszonyukat, és határozat megállapította, hogy a betegségük vagy a balesetük a szolgálatteljesítéssel hozható összefüggésbe.

A javaslat szerint **az adóval csökkentett szolgálati járandóság nem lehet kevesebb a mindenkori bruttó minimálbér 1,5-szeresénél.**

A korábbi tervekkel, valamint a civil állományra vonatkozó elképzelésekkel ellentétben nem fagyasztanák be a **szolgálati járandóság** összegét, hanem az a **mindenkori öregségi nyugdíjra vonatkozó mértékben emelkedne.**

Akik nem kívánnak visszatérni a hivatásos állományba, hanem máshol, versenyszférában szeretnének dolgozni, azok továbbra is kaphatnák a szolgálati járandósággá alakuló ellátást, de adót kellene utána fizetniük. Illetve a munkavégzésből származó éves bruttó jövedelmük nem haladhatná meg a mindenkori minimálbér 18-szorosát. Ha meghaladja, akkor a tárgyév hátralévő időszakára meg kell szüntetni a szolgálati járandóság folyósítását.

A RENDVÉDELMI ÁLLOMÁNY esetében az életpályamodell kapcsán néhány „új” fogalom kerül bevezetésre, a rendelkezési és a tartalékos állomány, a könnyített szolgálat, vagy épp a senior állomány megnevezés.

Azok, akik legalább 30 év szolgálati idővel rendelkeznek 60 éves korukban ún. **Rendelkezési állományba** kerülhetnek. (nem nyugdíj / átmeneti időszak a nyugdíjkorhatár betöltéséig) A rendelkezési állományosok csak katasztrófa, vagy hadi állapot esetén lennének visszarendelhetőek. Rendelkezési állományban alapilletményük 80%-át kapnák meg.

A megromlott egészségi állapot, vagy fizikai teljesítőképesség esetén, akik nekik fel nem róható okból alkalmatlanná válnak a hivatásos szolgálatra, de tudásukat, tapasztalatukat a közszféra más területein még hasznosítani lehet, ők úgynevezett könnyített szolgálatba, **Tartalékos állományba** kerülhetnek.

Azok is Tartalékos állományba kerülhetnek, akik számára előreláthatólag nem tudnak megfelelő szolgálati beosztást felajánlani.

Továbblépési lehetőséget jelentene a Tartalékos állomány azok számára is, akik önszántukból úgy döntenek, hogy lezárnák a hivatásos pályát, s a fegyveres szerven kívül, más közszolgálati területen szeretnének dolgozni.

Szintén tartalékállományba kerülnének azok is, akik legalább 25 év hivatásos szolgálati idővel rendelkeznek, egészségi állapotuk miatt könnyített szolgálatban sem tudnak munkát végezni rendvédelmi szerveknél.

A tervek szerint az érintettek meghatározott ideig - aktív álláskeresés mellett - úgynevezett ideiglenes szolgálati járandóságot kapnának. Az alapilletményük 70 százalékát, vagy a részükre megállapítható nyugdíjjal megegyező összeget.

A **könnyített szolgálat** azt jelentené, hogy legalább 25 év hivatásos szolgálattal rendelkező, 52. életévét már betöltött hivatásos állományú beosztásában, vagy erre kijelölt munkakörökben könnyített feltételekkel láthassa el a munkáját. A könnyített szolgálatban lévő állomány heti munkaidejét a terv szerint 35 órában kell meghatározni.

A rendszer az egységes közszolgálati életpálya kialakításának érdekében átjárhatóságot kíván biztosítani az egyes közalkalmazotti státuszok között is.

2012. január elsejétől a szolgálati nyugdíjban részesülők választhatnak. Ismét felveszik az egyenruhát, vagy adóznak az ellátásuk után.

A „visszahívott” rendőrök számára az úgynevezett **Szenior állomány** létrehozására kerül sor. Hasonlóan a könnyített szolgálatot teljesítőkhöz, az ő munkaidejük is legfeljebb heti 35 óra lehet majd.

A Szenior állományból kerülnek majd ki a Közmunkaprogramok felügyelő tisztjei is. Fizetésük azonban nyugdíjszabályok szerint emelkedik majd, nem pedig a közsféra illetménytáblája szerint.

A **MAGYAR HONVÉDSÉG ÉLETPÁLYA MODELLJE** is a rendvédelmi szabályokhoz hasonló elemeket tartalmaz.

Itt is szerepet kap a nyugdíj előtti rendelkezési állomány: a hivatásos állomány meghatározott tényleges szolgálati idővel rendelkező tagja számára biztosítani kell a nyugdíj előtti rendelkezési állományba vonulás lehetőségét, ha az öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül eléri. Szolgálati feladatra kizárólag veszélyhelyzet, rendkívüli állapot esetén hívható be.

A könnyített szolgálat: a hivatásos állomány 15 év tényleges szolgálati idővel rendelkező tagja részére az 52. éves életkor elérésekor biztosítani kell a „könnyített szolgálat” formájában történő továbbfoglalkoztatás lehetőségét. A könnyített szolgálat elsősorban alacsonyabb fizikai követelményszint meghatározását és az ebből adódó könnyített szolgálatellátást jelenti.

Kiemelt program készül a szolgálatteljesítéssel összefüggésben, külön jogszabályban meghatározott esetben megsérülő vagy megbetegedő, és ezért szolgálatra alkalmatlanná válók, illetve a szolgálatteljesítés során elhunytak hozzátartozói részére (**veterán program**).

Belső munkaerő-közvetítési rendszert dolgoznának ki, mely a hivatásos pályát elhagyók esetében, a közsféra más területein képességeik alapján alternatív munkakörben való elhelyezkedésüket segítené.

Az elképzelések közül ma ezeket látjuk, a végkifejlet azonban - tapasztalatból tudjuk - okozhat még meglepetéseket.

Királykuti Míra

Budapest, 2011. július 27.